



Nr. 3.

1928. a.

Eesti raudteelaste keskühingu väljaanne.

Lugupeetud kaasteenijad!

Riigiteenijatel on praegu üksainus oma häälkandja „Side“, kus me teenijaskonna soovid, taridused, tahted, olukorra pahed ja parandamise kavad avalikkuse ette võime tuua.

„Side“le ligidal seisjad riigiteenijate organisatsioonid peavad aga nukralt konstateerima, et suur enamus riigiteenijate perest oma häälkandja vastu küllalt huvi ei tunne.

Käesolevate ridade ülesanne on kõigile kaasteenijaile meele tuletada, et „Side“ on riigiteenijate vaimuelu ja olukorra reflektoriks avalikkuse ees ning et „Side“ sisu järgi ka kõigi riigiteenijate organisatsiooniliste võimete üldnõuo üle otsustatakse. Seepärast ärge keegi riigiteenija arvaku, et „Side“ sisu temale kuidagi korda ei lähe. Kui me häbiks ei pane riigikassast koos palka võlta, siis ei pea ka keegi meist ükskõikseks jääma meie ühise pere hädade ja hüvede vastu, või vastasel korral annab niisugune ühiste hüvide ignoreerija ja kaasteenijatesse intiffirentselt suhtuja endast aatelise pankroti tunnistuse.

Kirjutage „Side“ toimetusele kõigist olukorra küsimustest ja üldse asjast, mis Teie arvates üldise tähelepanu väärt. Kirjutised ei taroitse kõik viimistletud olla, isegi ainult mõtete ülesmärkimine on tähtis, millest vaja oleks avalikkust informeerida.

Goetage „Side“ tellimistega, sest võimata on häälkandjat rahata korralikult toimetada.

Sõbraliku teroitusega

„Side“ toimetus.

Raudteelaste keskühtingu uue juhatus moodustamine.

23. märtsil k. a. peeti keskühtingu ruumis, Tehnika tän. 16-c, keskühtingu endise juhatus ja raudteelaste kutseühingute poolt 1928./1929. aasta peale keskühingusse määratud esindajate ühine koosolek. Päevakorras oli keskühtingu uue juhatus moodustamine.

Enne päevakorra juurde asumist teatas keskühtingu endise juhatus sekretär, et kongressil vastuvõetud resolutsioonid kiirema iseloomuga küsimuste kohta on juba liikuma pandud. Poolekuu palga nõudmise kohta vastuvõetud resolutsioon on riigi- ja omav. teenijate keskkliidule esitatud palvega kiires korras resolutsiooni teostamiseks samme astuda. Kohtlas ja Paldiskis veduripöördsildade ehitamise vajaduse kohta on märgukirjad saadetud vabariigi valitsusele, raha- ja teedeministrile, raudteevalitsuse peadirektorile ja kõikidele riigikogu rühmadele.

Pärast teadaannet asuti uue juhatus moodustamisele. Keskühtingu esimehe kandidatuuri ümber tekkis elav mõtetevahetus. Kõigepealt avaldati kahtlust selle üle, et endine esimees hra Jõgi pole oma kutseühingu poolt enam keskühingusse delegeeritud. Hra Jõgi eemalejäämist seati ühendusse hra Michelsoni kõrvaldamisega „Side“ juurest. Hra Jõgi ei olevat hra Michelsoni keskühingu juhatuses kaitsnud ega seda lubanud ka edaspidi teha. Sellepärast olevalki raudteevalitsuse ametnikkude kutseühingu poolt, kuhu kuuluvad nii Jõgi kui Michelson, keskühingusse määratud teine esindaja.

Raudteevalitsuse ametnikkude kutseühingu juhatus, kes peaaegu in corpore koosolekul oli, tõrjus need kuuldused tagasi ja toonitas, et puhastustöö „Side“ juures oli tarvilik. Nemat hra Michelsoni ei kaitsvat. See teadaanne tõi rahustust, mis võimaldas hääletamist ette võtta. Esimehe kandidaatideks seati ülesse Johanson ja Melenčuk. Valiti esimeheks Melenčuk, abideks — Johanson ja Vokk; sekretäriks — Rukki, abideks — Eerman ja Pedaja; laekahoidjaks — Treufeldt. Ametiita liikmeteks jäid J. Kask, R. Kask, Mülbach, Relo ja Nugiseks. Uus juhatus asus kohe ametisse ja pidas samal õhtul esimese koosoleku, kus terve rida jooksivad küsimusi lahendati.

x.

Poola posti t. t. teenijate tervitus Eesti ametvendadele vabariigi 10-d aastapäeva puhul.

Austatud ametvennad!

Teie isamaa pühitseb nüüd oma suurt püha: oma vabanemise 10-dat aastapäeva.

Kui Poolamaa pojad, kes ka kaua ikke all olnud, mõistame meie hästi teie uhket rõõmu, mis kahtlemata täidab teie südant.

Rõõmustame siis ühes teiega, ja teie rõõm on ka meie rõõm.

Meie arvame, et kõige parem isamaalane on see, kes armastades oma isamaad, ei vihka teiste isamaad ja meie, postlased, kes töötame peamiselt rahwaste lähendamiseks vastastikku läbi käies kirjaliselt, telegraafiliselt, telefoniliselt, raadios ja õhusõidus, peame alati propageerima üksmeelt rahwaste wahel.

Sellepärast oleme võtnud tarvitusele esperanto ja sellel inimesi ühendaval vahendil saadame teile kõige südamlikumaid tervitusi ja õnnesoove.

Ütelge, austatud ametvennad ja õed, kõigile omamaalasil, et poolakad rõõmustavad eestlaste vabadusest.

Ütelge neile, et meie armastame ja hindame kõrgelt teie tublit rahvast ja oleme veendunud, et teie samaselt mõtlete õigest isamaalsusest.

Poola posti teenijate liit.

Muudatus posti t. t. t. kutseühisuse keskjuhatuses koosseisus.

Tehnilise rühma esitaja V. Laak, kes 1. a. novembri kuu lõpul R. ja O. t. Keskkliidu esimehe kohale asus, lahkus keskjuhatuses. V. Laak'i asemele kutsuti samast rühmast järgmine kandidaat — E. Peitai — v. mehaanik Tal. telefonivõrgus.

Avalik kviitung.

Posti- t. t. teenijate kutseühisuse Pärnu osakonna juhatus kviteerib tänuga järgmised summad, mis senini saadud postiljon Aleksander Porohovile edasiandmiseks:

Kil. Nõmme, Sindi, Väandra, P. Jakobi, Tori, Häädemeeste, Kabli ja Tõstamaa posikontorite teenijailt — 1150 marka, Pärnu posikontori teenijailt 2750 mk., Pärnumaa võrgu teenijailt 250 mk., Tartu osakonnalt — 3074 mk., Narva osakonnalt — 759 mk., Rakvere osakonnalt — 2080 mk., Kuressaare osakonnalt — 659 mk., Viljandi osakonnalt — 865 mk., Paide osakonnalt — 1400 mk. ja Ta'linna osakonnalt 7615 mk. Kogusummas 20.602 marka (206 kr. 2 s.).

Pärnus, II. III. 28. a.

Osakonna esimees: E. Martinson.

Laekahoidja: A. Tattar.

Sekretär: Aug. Könning.

SIDE

Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu häälekandja.

Toimetuse kolleegium: J. Kallmann, A. Melenčuk, H. Nurk, A. Lepp (vast. toimetaja.)

Ajakiri ilmub E. raudteelaste keskküingu väljaandel.

Tellimise hinnad:		Ilmub 1-2 kord kuus		Kuulutuste hinnad kuus:	
Aastaa postiga . . .	Kr. 2.—	Tellijasi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudtee laodes, Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu kuuluvate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.		Terve lehekülg	Kr. 30.—
Poolaastaa	" 1.—	Toimetus ja talitus:		Pool lehekülge	" 15.—
Üksiknumber		Tallinna, Tehnika t. 16-c. Telefon: Balti keskjaam 221.		Veerand "	" 7,50
15 senti.				Kaheksandik "	" 4.—
				Tekstis 50 prots. kallim.	

Nr. 3

Märts 1928 a.

V. aastakäik.

Aastate jooksul riigiteenijate kokkutõmbamise arvel tehtud demagoogia üllatawad tulemused.

Üks teenija võib 2-3 inimese töö ära teha.

Aastaid on parempoolse ajakirjanduse kaudu levitatud kuulujutte 25-30 tuhandelisest ametnikkude armeest, kes kõik riigisissetulekud ära neelab, on kirjutatud ja räägitud teejoojatest ja logelejatest keskasutustes, teenijate rohkusest kohtadel.

Aastaid on kestnud riigiteenijate kokkutõmbamine, nende arvu vähendamine. Teinud on seda küll eriliste volitustega varustatud ministrite-komisjonid, küll selleks otstarbeks riigikogu liikmetest moodustatud erikomisjonid. Kuid juhusliku iseloomuga, ilma süsteemita ja kindla kavata kokkutõmbamine pole mingisuguseid positiivseid tagajärgi annud ega võinudki anda, närveerides ainult viimase võimaluseni riigiteenijaskonda.

Poliitilise meeoleu loomiseks, veesegamiseks, on armuta materdatud parempoolses ajakirjanduses patuoinast-riigiteenijat, on kunstlikult sünnitatud rahva keskel riigiteenija vastast meeoleu.

Riigiteenijad, kes oma suures enamuses ohvrimeelselt meie vabariigi loomisest ja ülesehitamisest osa võtnud ja nüüd viletsa palga juures, mis kaugelki korralikku ära-alamist ei võimalda, kiratsevad, kuulevad oma aadressil ainult sajatusi ja sapiseid märkusi, eriti maaelanikkudelt-põllumeestelt. Riigiteenijaid olla liig palju vene ajaga võrreldes. Unustatakse seal juures aga, et meil on ühes iseseisvusega ka mitmed kesk-asutused ja alad juure tulnud, mida endine vene kubermang ei tunnud - metsade valitsemine, maareformi teostamine, eraraudteed; on võrratult laienenud koolivõrk, suurenenud maksuaparaat, tekkinud iseseisev

kaitsevägi, piirivalve jne. Räägitakse sellegi peale vaatamata, konkreetseid andmeid ette toomata, et oleme endale siiski liig suure riikliku aparaadi loonud. Küsime: kes on siis selles süüdi, kui süüst üldse juttu võib olla, kas vabariigi valitsus või teenijaskond? On's riigiteenijaskond takistusi teinud valitsusele meie riigiaparaadi ümbermoodustamiseks, mis võimaldaks uue töökorra kohaselt riigiteenijate arvu piiramist?

Ei - ja tuhat korda ei.

Organiseeritud riigiteenijaskond on oma kaasabi riikliku aparaadi reviderimiseks ja tarbekorral ümberkorraldamiseks valitsusele mitmel korral pakkunud, kuid seda pole kangekaelselt vastu võetud. Oleme valitsusele soovitanud eriteadlastest*), valitsuse ja riigiteenijate kutseorganisatsioonide esindajadest moodustada laialiste volitustega erikomisjon, kes eeskätt riigiasutuste töö ja ülesannete täitmise korra kohta kokku peaks seadma üldise kava, mille alusel meil juba tuleks praegused riigikeskasutused, mis vastavat riigielu ala juhiavad, kas ümber korraldada või tarbekorral koguni ära kaotada. Erikomisjon oleks ühtlasi ka üksikute asutuste vahekorrad ja funktsioonid otstarbekohaselt kindlaks määranud, läbi viies neis ühes töökorralduse uuendusega ka praeguse asjaajamise lihtsustamise, mis omakord juba oleks võimaldanud ka ametnikkude praegust koosseisu vähendada ja nende palgaolusid parandada. Meie arvates - meie ei salga seda - nõuab praegune tegelik töökorrad, kuni selle korra muutmiseni, ka praegust arvu töötajaid.

*) Tarbekorral ka välismaade, sest meie kodused tonkmanid pole sellega seni hakkama saanud.

Kuid kõik meie soovid ja nõudmised valitsusele on hüüdjaks hääleks jäänud, samuti nagu valitsuse ja riigikogu komisjonide plaanita kokkutõmbamise tulemused võrduvad tegelikult nullile.

Nüüd on aga, riigi 1928/9 a. eelarve arutusel riigikogu pleenumis, eelarve komisjoni üldaruandja ja põllumeeste kogud eliider kindral Laidoner riigiteenijate arvu vähendamise probleemi puudutades rahvasaadikuid juhtinud artikli juure, mis riigi ametlikus väljaandes „E. statistikas s. a. märtsis ilmunud ja riigiteenijate arvu vähendamise probleemi õiget asetust käsitlevat. Selles artiklis, mille kohta meie järgmises „Side“ numbris veel sõna võtame, öeldakse sõna-sõnalt: „ärgem rääkigem enam umbmääraselt ja üldiselt „ametnikkude vähendamisest, sest see väljendus on muutunud meie oludes sisutuks. Olgu igal palgakulusid vähendada soovijal julgust asuda probleemi lahendusele otsekoheselt, ära näidates vastava ala (rahvaharidus, riigikaitse, valitsemisaparaat, riigimajandusl. ettevõtted Toim.) positiivset korralduskava, sest pole olemas mingit erilist „ametnikkude“ probleemi ja riigiteenijaskonna küsimus on ühtlasi ka vastava riigielu-ala korraldamise küsimus.“

Oleme just seda mõtet, nagu eelpool märkisime, mitmel korral juba konkreetselt esile toonud eriteadlastest koosneva komisjoni asutamise nõudmisega, kes küsimuse lahendamisele asuks üksikajalise korraldus-kava, ja ühineme täiesti ametliku artikli autori arvamisega, et alaline üldlausestes kaebamine ametnikkude „rohuse“ üle pole mitte ainult ebaotstarbekas, kuna ta ei vii mingeile tagajärgeile, vaid mõjub kahtepidi ebamoraalselt: rahvast harjutakse uskuma, et meil tõesti on mingi „riigisõodikute“ mass ja kihvitakse viljatult riigiteenijate töötaht. Tähendab, nüüd on siis ikkagi selgusele jõutud, et meil seni aastaid on tehtud riiklikult seisukohalt võttes kindlasti kahjulikku poliitilist demagoogiat riigiteenijate arvel.

Oleme üpris rõõmsad, et ometi kord ametlikult mõtteid väljendakse selle üle, et

meil on ametnikkude vähendamisel käidud ühekülgset teed, et meil on ülevaade puudunud kuidas küsimuse lahendamisele asuda, et meil on pealiskaudseit ja sihilikult asja käsitletud.

Kui härra kindral Laidoner peale artikli läbilugemist ametlikus ajakirjas otsusele on jõudnud, et juhtivate keskasutuste kokkutõmbamise asemel, mida seni on harrastatud*) tuleks asuda nüüd tõsiselt kohapealsete täidesaatvate ning eriülesannetega asutuste ja ettevõtete töö ratsionaliseerimisele või otstarbekohasele korraldusele — siis tuleb seda, kuigi hilit arusaamist, ära märkida. Ja et kindrali härra arvates pärast ratsionaliseerimise läbiviimist üks teenija — uue töö korralduse ja vastava palga juures — ka 2 — 3 inimese töö ära teha võib, — jääme huvitusega ootama meie riigi aparaadi peatset ümbermoodustamist kindrali retsepti järele.

Meie ei kujuta endale veel praegu küll heasti ette, kuidas uue korralduse juures edaspidi meie sõdur, raudteelane, õpetaja, metsavaht, politseinik ehk ka minister kolme mehe töö, ehki mitmekordse palga eest, üksinda ära teeb, kuid loodame kindlasti, et sarnane teadlik mees, nagu kindral Laidoner, asjata sõnu ei tee, ja kõik ametnikud juba lähemas tulevikus ratsionaalselt tööle rakendatakse, kindlustades neile ka kultuur-inimestele vastava äraelamise.

Tahaksime ühtlasi loota, et valitsev koalitsioon nüüdsest peale kodanikkudele ametlikult selgeks katsub teha, et hariduse piiramine, kaitseväe ja piirivalve vähendamine, kohtunikkude ja politsei koondamine, raudteede, posti, metsade ekspluateerimise kokkutõmbamine jne. jne. või nende ja teiste riigielu alade otstarbekohane korraldamine, millest meie arvates oleneb seni ja oleneb ka edaspidi riigiteenijate arvu vähendamise probleemi lahendamine, pole seni mitte riigiteenijate, keda valitsus ametisse on kutsunud, soovest või tahtmisest ära rippunud, vaid ikkagi ainuüksi valitsusest ja riigikogust. Seni on, nii imelik kui see ka paistab, partei-poliitilistel põhjustel vastupidist tõendatud, ehkki selle all meie riiklik prestiih õige tugevasti on kannatanud.

Miks vaikivad riigiteenijad?

Juba mõnda aastat on kestnud riigiteenijate palgavõitlus, kui seda nõnda võib nimetada. Vähemalt sõnu on tehtud ja mär-gukirjadeks vist puudade viisi paberit kulu-

tatud, kuid asi ei taha surnud punktist liikuda. Viimane suurem lahing peeti läinud kevadel riigiteenijate palgade „normeerimisel“. Valitsuse poolt läbi viidud riigiteenijate

*) Nagu selgunud tõstab keskasutustes ainult 2,50% ametnikkude üldarvust 539 ametnikku.

palkade normeerimise tagajärjel hakkas üks osa teenijaid mõniseda marka kuus enam saama, teine osa veelgi vähem kui eelmisel aastal. Ehkki see liiva silmaraputamise uue palgaseaduse näol riigiteenijaskonda äärmiselt närveeris, jäädi ajutiseks rahule, sest järgmisel aastal lubati teenistusvanuse tasu maksma panna, mille suhtes valitsus ja riigiteenijate esitus omal ajal kokku leppisid. Lubadustest hoolimata näib nüüd tõenäoline olevat, et ka käesoleval aastal loodetav vanuselisasu saamine nurja ähvardub minna, sest kuuldavasti ei pooldavat valitsus riigiteenijate põhjendatud nõudmisi. Kuna osa riigiteenijaid vanusetasu saavad, kuigi mõnel teisel kujul, nagu kaitseväes, kohtuministeeriumis ja haridusministeeriumis, siis oleks täiesti loomulik ja põhjustatud olema ka teistele riigiteenijatele, kelle teenistustasu pealegi esimeste omast väiksem, samu soodustusi lubada. Paraku näeme aga, et lugu hoopis teisiti on kujunenud ja riigiteenijate palkasid ja muid hüvesid ebaühtlase mõõdupuuga mõõdetakse, mille tagajärjel üldine rahulolematuse enam ja enam maad võtab.

Riigiteenijate laiematele hulkadele on väga hästi teada valitsuse seisukoht, milles riigiteenijate palkade kõrgendamise vastu ollakse, muuseas ka vanusetasu maksmapaneku vastu. Riigiteenijaskonnale on teada ka parempoolse ajakirjanduse mõnitused tema aadressil, haavavad ja mitte millegagi põhjendatud süüdistused.

Peaks arvama, et riigiteenijad, kelle vilets majandusline seisukord niikuinii teada ilma et selle üle praegu tarvidust oleks pikemalt kõnelda, nüüd, üheteistkümnendal tunnilgi, kuidagi aktiivsemat tegevust väljendaks, oma õiguste ja huvide kaitseks energilisemalt tegutsema hakkaks, oma rahulolematuse ja protesti täheks võimalikkude abinõudega reageeriks. Ent näeme kahjuks isesugust üllatamapanevat ükskõiksust. Riigiteenijad vaikivad. Vaikivad ka siis, kui valitsus ühe liigutusega jämeda kriipsu nende ootustele ja lootustele ähvardab peale tõmmata, kannatab sõnalausemata ajakirjanduse pahatahlikku laimu ja materdamist. Näib, kui ei suudaks mingi asi seda loidust virgutada, seni kui on laual veel kooruke leiba ja paigatud hilbud ihul...

Meie vähearenenud riigiteenijate massi puuduliku klassiteadvuse ja ühistunde tõttu on sarnane võõrastav nähtus kuidagi veel seletatav.

Kuidas aga vaadata meie organisatsioo-

nide ning nende vaimliste juhtide ja eestvedajate peale, kes eesrinnas peaks sammume, massi enese järel viima otsustavatel silmapilkudel. Üks sarnane silmapilk on käes, mille suhtes juhtivate organisatsioonide õige seisukoha võtmine küsimuse kas eitavalt või jaatavalt, riigiteenijate kahjuks või kasuks võib otsustuda. Ja peab kahetseks konstateerima, seda parajat silmapilku ei näe meie organisatsioonide juhid õieti hinnata oskavat või tahtvat. Meie organisatsioonide juhtivad jõud püsivad veel selles valearvamises, et mass neile seda teed näidaku, mida mõõda neil tuleb astuda. Mass peab igat nende sammu juhtima, enne kui nad selle astuda julgevad. Sageli kuuleme organisatsioonide juhtivatelt tegelastelt arvamisi, et ei maksaks liig tungivalt peale käia neis küsimustes, mis kord juba valitsusele märgukirjadega või muul teel teatavaks tehtud. Riigiteenijad olevat „Estonia“ koosolekul oma nõudmised üles seadnud ja keskliidu asi olevat küsimust edasi lahendada. Kui mass samal koosolekul ei osanud ütelda, mis siis edasi teha, kui neid nõudmisi ei rahuldata, siis on see tema oma süü.

Vormiliselt on see ju õige, sisuliselt aga mitte. Kui keskliidu juhatus, see organisatsioonide peaju ja üldjuht, samuti mõtleb, siis on riigiteenijad ka seekord kindlasti oma lahingu kaotanud. Nii ajaloost kui ka ühiskonna arenemise alalt leiame küllalt näiteid, mis tõestavad, et juhtidest, nende osavusest ja mehisusest nende momendi hindamiseoskusest on ärarippuv mõne suursaavutuse või sündmuse edu ja kordaminek. Niisugustel kordadel on juhid selle sõna tõsisel mõttes eestvedajatena välja astunud ja mitte ümberpöörduft. Küsiks näiteks, kuidas oleks meil Eesti vabariigi loomise-gagi lugu olnud, kui mitte otsustaval silmapilgul 3—4 julget meest selle poleks välja kuulutanud. Ülevalõeldu on ette toodud selleks, et ümber lükata väited ja eksiarmised, et meie organisatsioonide juhtidel tuleks enne tegevusse astumist ikka kusa-gilt poolt näpuõiteid ja tõukeid oodata. Kuna minu arvates juhtnõõrid ehk massi ettevalmistamine teatavatel kordadel just eestvedajatelt ja keskorganilt asja kordaminekuks peaks välja minema.

Käesolev artikkel on mõeldud selleks, et riigiteenijad oma praeguse seisukorra kaalumisele võtaks ja häbitava loiduse enesest raputaks ning organisatsioonide etteotsa tulevikus tahte- ja algatusvõimelisi isikuid

valiks. Tuleb arendada riigiteenijaskonnas ühistunnet ja arusaamist organisatsiooni tähtsusest ja tarvilikkusest.

Ilma võitluseta ei saada midagi kätte, sellest on välismaade riigiteenijad ja töölised juba ammu aru saanud ja omale tugevad organisatsioonid loonud. Ainult

sel teel võib ka meie riigiteenijaskond oma olukorda edaspidi parandada ja haljamale oksale jõuda, kus ei tarvitse enam elada, kui lind oksal ja toita ennast neist raasukestest, mis juhuslikult langetatakse talle suure nälja kustutamiseks, nagu nüüd.

Riigiteenija.

Raudteelaste V üleriiklik kongress 12. ja 13. märtsil 1928 a. Tallinnas.

Raudteelaste järjekorraline üldkongress peeti sel aastal 12 ja 13 märtsil Tall. Eesti käsitöölise avit. seltsi ruumes, Mundi t. 3, Tallinnas. 12 raudteelaste kutseorganisatsiooni olid esitatud kongressil 92 saadikuga. Kõikidest kongressi istungitest võttis osa ka raudteede peadirektor ühes direktsoonide juhatajatega.

Kongressi päevakord võeti läbi nelja istungiga kahe päeva jooksul. Suure päevakorra — üle 20 punkti — läbiharutamist võrdlemisi lühikese aja jooksul võimaldas see asjaolu, et kõigi päevakorra punktide kohta sel aastal keskühingu juhatus poolt läbikaalutud ettepanekute kavad olid kokku seatud, mille tõttu kongress piirdus ainult ühe — redaktsiooni — komisjoni valimisega, kuna eelmistel aastatel neid mitu tuli valida, mis töö edukuse peale oma mõju ei jätanud avaldamata.

Üksikasjalisema ülevaate kongressil ette kantud tähtsamatest referaatidest ja peetud vaieldustest avaldame järgmistes N-rites, siis kui kongressi protokoll juba lõpulikult kokku seatud. Kõik kongressi poolt vastuvõetud otsused ja valimiste tulemused, ühes lühikese kongressi töökäigu kirjeldusega, toome aga juba käesolevas numbris.

V kongressi esimese koosoleku avab keskühingu esimees hra A. Jõgi 12 Ill k. 10,30 lühikese tervituskõnega. Avamisele järgnevad tervitused raudteevalitsuse, mitmesuguste kutseorganisatsioonide ja tööhoolekande-ministeeriumi poolt. Hra teedeminister oli saanud tervitustelegrammi.

Kongressi juhatusse valitakse: juhatajaks hra Melencuk, abideks hr. Johanson, Pirn; sekretäriks — hr. Rutnik, abideks hr. Trei, Wares ja Lipinski.

Mandaatkomisjoni valitakse kongressi poolt hr. Liiv, Liivak, Makarjev ja Terk. Kodukorra ja päevakorra kinnitamisele järgneb keskühingu juhatus aruanne 1927 a. tegevusest.

Keskühingu tegevuse ja kassa-aruanded ja keskühingu ajakirja „Side“ aruanne 1927 a. eest võetakse vastu juhatus poolt esil datud kujul järgmise otsusega:

„Raudteelaste V üleriiklik kongress, ära kuulates k/juhatus aruannet, kiidab k/juhatus tegevuse heaks ning avaldab k/juhatussele tänu energilise ja viljarikka tegevuse eest.“

Päevakorra läbivaatamise järjekorras võetakse kongressi poolt üksmeelselt alljärgnevad otsused vastu:

1. Keskühingule 1928 a. maksetava liikmemaksu küsimuse kohta.

Otsustatakse keskühingule 1928 a. peale liikmemaksuks määrata 1 kroon liikme pealt. Sisseastumaks jätta endiseks, s. o. 7 krooni 50 senti.

Liikmemaks tasuda: esimene pool kolme kuu jooksul kongressi päevast arvates ja järgmise kolme kuu jooksul teine pool liikmete tegeliku arvu pealt.

2. Keskühingu ja ajakirja „Side“ 1928 a. eelarvete kinnitamise kohta.

a) Kongress kinnitab k/ühingu 1928 a. eelarve k/juhatus poolt ette pandud kujul, tasakaalustatult kr. 2008 suuruses.

b) Kongress kinnitab raudteelaste ajakirja „Side“ 1928 a. eelarve tasakaalustatult kr. 3.700. — suuruses ja volitab ühtlasi keskühingu juhatus „Side“ väljaandmist toimetama sel ulatusel ja moodusel kui seda võimaldavad seks otstarbeks kindlasti sissetulevad summad.

Koostöö teiste organisatsioonidega, kes „Side“ ilmumisele huvitatud, peab nii korraldatud olema, et see ainult ainelise toetusega piirduks, mille eest toetajatel organisatsioonidel kindlustatakse nende poolt antavate artiklite avaldamine „Sides“. Igatahes ei või kokkulepped keskühingut siduda „Side“ väljaandmise korra ja sisu määramise asjus, kusjuures „Side“ edaspidi peab tingimata esinema raudteelaste ajakirjana.

Üldiselt aga peavad „Side“ leheküljed lahti olema kõigile riigiteenijale ja riigiteenijate organisatsioonidele, kui aga avaldamiseks saadetavad artiklid kutse liikumise seisukohalt ajakirjale vastuvõetavad.

3. Palgaküsimuse kohta.

Raudteelaste V. üleriiklik kongress ühineb nõudmistega, mis palgaküsimuse kohta üles seatud riigi- ja omavalitsusteenijate kesklõidu 1926 a. peetud IV-üleriiklikul erakorralisel kongressil ja 1927 a. Tallinnas peetud Balti riikide riigi- omavalitsusteenijate II. rahvusvahelisel konverentsil. Kongress teeb keskühingule ülesandeks jätkata kõige energilisemalt palgavõitlust senikaua kui need nõudmised teostamist leiavad. Arvesse võttes, et vabariigi valitsusega nende nõudmiste teostamise kohta peetud läbirääkimised mingisuguseid tagajärgi pole annud, kohustab kongress keskühingut eeskätt koondada enda ümber kõiki raudteelasi, arendades selleks kõige laialaatuselisemat ja süstemaatilisemat propagandat, sest et ainult tugevad organisatsioonid suudavad oma nõudmised läbi viia.

4. Lisatasude kohta.

a) Teenistusvanustasu ja perekonnaabiraha makspaneku asjus.

Raudteelaste V. üleriiklik kongress arvesse võttes asjaolu, et ühes uute palkadega pole maksmata pandud 1. aprillist 1927 a. alates lubatud teenistusvanustasu ja kõrgendatud perekonnaabiraha, mis osaliki oleks aidanud lähendada riigiteenijate suure enamuse palkasid elafismiinimumile, seab üles järgmised nõudmised:

1) Kõigile riigiteenijatele, kes väljateenitud aastate eest lisatasu veel ei saa, tuleb maksta 1927/28 eelarve aasta jooksul saamatajäänud teenistusvanustasu arvel käesoleva aasta ülestõusmise pühiks poolekuu palk.

2) Kõik riigiteenijad, kes väljateenitud aastate eest veel lisatasu ei saa ja kes vähemalt kolm aastat Eesti iseseisvuse ajal, lugedes 11. nov. 1918 a., niisuguses teenistuses olnud, mis pensioni määramisel arvesse võetakse, omandavad 1. aprillil 1928 a. õiguse teenistustasaja kestusel saada iga 3 väljateenitud aasta eest teenistusvanustasu 5% suuruses vastavast palgast: palgaastmeis XXII (60 krooni) kuni XI (155 kr.) üldse 5 korda; palgaastmeis X (170 kr.) kuni VII (220 kr.) üldse 3 korda ja palgaastmeis VI (240 kr.) kuni I (350 kr.) üldse 2 korda.

3) Ülemääralistele riigiteenijatele, kes alla 60 krooni kuus palka saavad, maksetake lisatasu XXII palgaastme (60 kr.) teenistusvanustasu normi piirides. Ülemääralsed riigiteenijad, kelle kuupalk üle 60 krooni, saavad teenistusvanustasu, vastavalt palgale, määraliste riigiteenijate normide järele.

4) Kõigile riigiteenijatele, kelle kuupalk ei ulatu üle 140 krooni, maksetakse alates 1. aprillist 1928 a. nende ülevalpidamisel olevate laste pealt 10 krooni kuus abiraha, kusjuures palk ühes lasteabirahaga ei või tõusta üle 170 krooni kuus.

Laste pealt on õigus abiraha saada:

a) Kuni nad 18 aastat vanaks saavad, ehk kui koolis käivad ehk ametit õpivad kuni 20 aastaseks saamiseni.

b) vanaduse peale vaatamata kui nad töövõimekad.

Märkus: Riigiraudtee päevatööliste, kes välis- ja ehitusnormide järele palka saavad, tuleb anda lasteabiraha samal määral ja alusel kui alalistele päevatöölistele töökodades.

b) Autasude maksmise kohta.

Et 1925 a. R. T. Nr 182/183 välja kuulutatud autasu-seaduse § 9 ettenähtud autasu maksmise juhinõõrid vabariigi valitsuse poolt tänini välja töötamata, on autasu maksmine selle seaduse alusel teostamata, mis ehamäärasena ja teenijate õiguste kitsendusena osutub. Seda arvesse võttes kohustab kongress keskühingut selleks kõige energilisemalt samme astuma, et senini puuduvad määrused välja töötataks ja nende alusel autasu maksmisele täies ulatuses asutaks.

c) Muude lisatasude kohta.

Arvesse võttes, et vedurimeeskonnale manöövri tööd el maksetase kilomeetiraha, kusjuures 5 kiimeetrit üheks tunniks arvatakse, tuleb ka rongiseadajatele ja haakijatele, nende raske ja vastutusriikka teenistusega arvestades, lisatasu tunniraha näol maksta: rongiseadajale 7 senti ja haakijale 5 senti iga töötunni eest.

5. Pensioniküsimuse kohta.

Raudteelaste V. üleriiklik kongress otsustab esineda vabariigi valitsuse ees alljärgnevate muudatuste makspanemiseks:

1) Riigi- ja omavalitsusteenijate pensioniseaduse § 3 (R. T. Nr 123/125 — 1924a.) peaks täiendatud saama märkusega: „Alalise lisatasuna maksetavad kilomeetripreedmiad raudtee veduri- ja rongiteenijatele arvatakse pensioni aluseks võetava palgamäära juurde, kuid mitte üle 30% põhipalgast.“

2) Riigi asutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse § 3 märkus (R. T. Nr 27 — 1927 a.) kustutada ning riigi- ja omavalitsusteenijate pensioni seaduse § 6 (R. T. Nr. 123/124 — 1924 a.) viimane lõige uuesi maksmata panna. Selle teostamiseks välja anda eriseadus.

3) Riigi- ja omavalitsusteenijate pensioni seaduse muutmise seaduse § 7 (R. T. Nr 149—1924 a.) teises lõikes nimetatud vanadusmäär alandada 60 aasta pealt 55 aasta peale.

6. Varustusküsimuse kohta.

1) Suviriided tulevad välja anda hiljemalt 1. maiks ja talvriided hiljemalt 1. oktoobriks.

2) Varustuse kandmise tähtaeg tuleb lugeda sellest päevast, mil teenijal õigus oli varustust saada.

3) Järgmise varustuse kandmise aega tuleb lühendada nii kui allpool tähendatud:

Palitute kandmise aega	3	aasta	pealt	2	aasta	peale:
Viltsaabaste	3	„	„	2	„	„
Vanemate rongiseadajatele, rongiseadajatele ja haakijatele viltsaabaste kandm.	2	aasta	pealt	1	aasta	peale.
Poolkasukate	4	„	„	3	„	„
Kasukate	4	„	„	3	„	„
Tulupkasukate	5	„	„	4	„	„
Nahkpinsakute	4	„	„	3	„	„
Suvimütside	2	„	„	1	„	„
Talimütside	3	„	„	2	„	„

Nahkkinnaste kandmise aega tuleb lühendada:

Rongiseadjatele ja haakijatele 6 kuu pealt 4 kuu peale

Remooditööliste 1 aasta „ 6 „ „

Rongiõlitajatele 1 „ „ 6 „ „

Vagunipuhastajate põlledel 1 „ „ 6 „ „

4) Veduriteenijatele, välja arvatud vedurijuhtid, tuleb anda nahkkinnaste asemel buldanist kindad, 6 paari aastas.

5) Vedurijuhtide abidele ja vedurikütjatele tuleb nahkpinsakute asemel harilikud vormiriided välja anda.

5 a) Ehitusdirektsiooni välistööliste seniste lühikeste säärtega villisaabaste asemele tuleb välja anda pikasäärtega villisaapad.

6) Varustuse andmist tuleb täiendada järgmiselt, Veduriteenijatele anda poolkasukad.

Depoo ja konduktorite reservi korraldajatele ning tehnilise liikumise kontoriamehnikkudele ja rongi revidentidele vormiriided.

Tööjuhtidele töökodades nahkpinsakud.

Tehnika agentidele ja vanematele vagunijärelevaatajaile täielik vormiriide varustus.

Signaal-roopaseadajatele täielik roopaseadja riidevarustus.

Teemeistritele ja hoonete järelevaatajaile täielik vormiriide varustus.

Signalistidele suvevormimütsid.

Ülesõidukohavahtidele 1 paar kindaid ühe aasta peale, roopaseadjaile vihmakuued varukatega 3 aasta peale, signaalilukuseppadele nahkpinsakud 3 aasta peale, teevahidele ja remooditööliste, kes teevahi ülesandeid täidavad, vihmakuued 5 aasta peale, maamöörtajale välistöödel vihmakuued 5 aasta peale, vaguni järelevaatajaile vormipüksid 1 aasta peale, kõigile vormiriidet saajaile suvikuued õhukesest riidest 2 aasta peale, välja arvatud kaubarongide konduktorid, kaitseriided teenijatele ja tööliste, kelle töö oma iseloomu poolest on must ja riideid rikkuv, nimelt: remooditööliste, veevärgi-, signaali-, sillalukuseppadele, põliseppadele, seppadele, jaamatöömeestele, vaguniparandajaile ja nende abidele, veeandjaile, elektromehaanikutele ja montööridele

7) Tuleb anda nahksaapad kandmisajaga ühe aasta peale: konduktoritele, vagunipuhastajatele, rongiõlitajatele, rongiseadjaile ja haakijatele, vedurikütjatele, käskjalgadele, vagunijärelevaatajaile, veevärgi lukuseppadele.

Kui ei ole võimalik saapaid anda, siis maksta eelpool loetletud teenijaile rahatasu 15 krooni aastas.

8) Kõik varustus olgu valmistatud niisugusest materjalist, mille vastupidavus vastaks määrustes ettenähtud kandmise tähtaegadele.

Sooviavaldus otsuse juure:

Varustuse alal tuleks hankija vastutavaks teha tema poolt antava varustuse headuse eest, selleks iga varustusobjekti kohta kindel vastutusähtaeg määrates. Peaks mõni varustusartikkel hankija süü läbi enne määratud ähtaja mõõdumist kõlbmatuks muutuma, kohustusks

hankija selle korda seadma ehk uue asemele muretsesema tasuta.

Ühitas avaldab kongress soovi, et raudteevalitsus kaalumisele võtaks küsimuse, kas ei oleks varustusartikliite valmistamiseks raudteevalitsusel soodsam avada oma töökodad.

7. Korteriküsimuse kohta.

Silmas pidades, et enamus teenijast saab palka alla elatismiinimumi ja et osa riigiteenijast korteriraha ehk priikorteri juba saavad, tuleb, arvestades praeguste korterihindadega, maksta teenijatele korteriraha 20% palgast, millise normi ka walitsus, korterite normeerimisel riigimajades, aluseks võtnud.

Riigi Teatajas nr. 76 ülemääraste aliste koosseisus avaldatud märkus „korter antakse ainult siis kui ametkonna juures vastavad ruumid olemas, selle puudusel ei makseta mingit lisatasu“ tuleb ära kaotada.

8. Terwishoju ja haiguste vastu kindlustamise küsimuse kohta.

Kongress ühineb keskühingu poolt astutud samumudega haiguskindlustusküsimuses ja rõhutab, et arstiabi andmine sünniks maksuta praeguses korras, tehes ühitas keskühingu juhatusel ülesandeks walwel olla, et haigekassade kord või muud seadused sellel alal, mis teenijaid arstiabi tarvitamise eest maksustawad, maksta ei pandaks.

9. Tööaja küsimuse kohta.

Kongress nõuab, et waimlistel tööaladel seataks sisse kuue tunniline ja füüsilistel tööaladel kaheksa tunniline tööpäew.

Waimlise ja kehalise töö täpseks eritlemiseks tuleb moodustada walitsuse ja teenijate esindajast komisjon.

Aeg, mil teenija wiibib asutuse käsutuses, tuleb lugeda aktiivseks tööajaks.

Töötundide õiglaseks arwestamiseks leitakse tarwiliiku weduriteenijate kutseühingu sellekohasel ettepanekul sisse seada erilised raamatud, kuhu wedurijuhi abide ja kütjate töötunnid täpselt sisse kantaks.

10. Puhkeaja küsimuse kohta.

Puhkus tuleb võimaldada kõigile teenijale nii kui see riigiteenistusseadusega kindlustatud. Teenijale, kelle teenistuse iseloom puhkust ei võimalda, ilma asetäija palkamiseta, tuleb puhkuse võimaldamiseks palgata tarwilised asetäitjad. Kuid ka neil juhtudel, kus wähesed krediitid asetäitjate palkamist ei võimalda, peawad asjaomased juhatajad kasutama ka muid käepärast olewaid abinõusid puhkuste täiel määral võimaldamiseks.

Puhkus tuleb võimaldada suwekuudel, s. o. 1 maist kuni 15 septembrini.

11. Priisõidupileitide küsimuse kohta.

Kongress awaldab protesti raudteewalitsuse kawatuse puhul wähenendada isiklikeks tarwitamiseks teenijale antawate priisõidupileitide arwu ja wõtta mõnedel teenijate liikidel II. klassi priipileitide kasutamise õigus, asetades seda III. kl. pileitide kasutamise õigusega.

Kongress nõuab, et teenijaile antawate priipilelite arw jäetaks endiseks ja et klasside jaotuses mingisuguseid muudatusi ette ei wõetaks.

12. Organiseerimise küsimuse kohta.

a) Et kutseühingute reorganiseerimine soowitawaid tagajärgi ei annud, leiab kongress üleauruseks keskühingu põhikirja muuta.

b) Silmas pidades, et keskühingu alla kuuluwates kutseühingutes leidub isikuid, kes mitmes ühingu liikmed, mis osutub ebamäärasena, kohustab kongress keskühingut teatawaks teha kõikidele keskühingu alla kuuluwatele kutseühingutele, et sarnane nähtus kõrwaldatud saaks.

c) Kongress konstateerib, et keskühing oma tegevuses on olnud juhitud ainult püüetest raudteelaste majanduslikku ja õiguslikku olukorda kaitsta ja parandada, ilma, et sealjuures mingisugust parteipoliitilist tegewust oleks ilmutatud. Selle tõttu tõrjub kongress kõige kategooriliselt tagasi jaamaametnikkude kutseühingu wäited, nagu oleks keskühingus mingisugused poliitilised rühmitused. Kongress näeb selles jaamaametnikkude kutseühingu juhatuse püüet oma ühingu liigete ees keskühingust wäljaastumise tõelisi põhjuseid warjata ja tahtmist oma isiklikes huwides raudteelaste seas kindlat kutseliikumist lõhkuda. Kongress mõistab sarnased püüded hukka ja teeb tulewasele keskühingu juhatusele ülesandeks teenijaskonna laiematele hulkadele kõnealolew küsimus igakülgselt selgitada.

13. Järgmisele kongressile walitawate saadikute arwu kindlaksmääramise kohta.

„Jäädä wana korra juure -- iga 25 liikme pealt 1 saadik.“

14. Esindajate walimise kohta teistesse organisatsioonidesse.

a) Riigi ja omaw. teenijate keskliitu:

„Arwestades seniste kogemustega kongressi poolt riigiteenijate keskliitu walitawate saadikute suhtes, otsustab kongress saadikute walimist kesliitu teostada keskühingu juhatuse poolt.“

b) Eestimaa töölisühingute keskliitu:

„Raudteelaste V üleriiklik kongress jätab liitumise küsimuse Eestimaa töölisühingute keskliiduga lahiksiks tulewa kongressini, kuid tunnistab tarwilikuks, et raudteelaste keskühing töötab kontaktis töölisühingute keskliiduga üldiste küsimuste lahendamisel.“

Rewisjonikomisjoni walitkase kongressi poolt hr. hr. Aamisepp, Prüggi, Liiv; kandidaatideks hr. hr. Traks, Kuulberg, Touart.

Kongressil üleswõetud küsimuste arutamisel wõeti weel wastu järgmised soowitawaldused — nõudmised:

a) Puhkeruumide kohta.

„Raudteelaste V üleriiklik kongress awaldab soowi, et rongi- ja weduriteenijate puhkeruumid saaks kiires korras korda seatud — esimeses järjekorras Tartu, Tapa ja Narwa puhkeruumid.

b) Asetäitmise puhul.

On osutunud alaliseks ja mõödapääsematuks nähtuseks, et alama astmelised teenijad kõrgema astmelisi kohuseid täidavad wahepalgata — seda silmas pidades otsustab kongress nõuda, et asetäitmise puhul saaks wastav palgawaheraha välja makstud.

c) Haridustunnistuste nõudmise kohta.

Raudteelaste V üleriiklik kongress ei leia õiglase olevat, et vanemate teenijate käest, kes kümneid aastaid teeninud, nõutakse haridustunnistusi.

d) Põõrdsildade ja kolmnurkade kohta.

„Kongress tunnistab tarwilikuks, et Kohilas ja Paldiskis kõige kiiremas korras saaks sisse seatud kolmnurgad ehk põõrdsillad.“

Kongressi teisel päeval — 13. III. — käis kongressi juhataja hra Melenčuk kongressi volitusel, ühes r. ja o. teen. keskliidu delegatsiooniga, hra riigivanema juures. Keskliidu esindajad andsid hra riigivanemale märgukirja teenistuswanustasu ja kõrgendatud perekonnaabiraha maksmapaneku asjus, kuna raudteelaste esindaja hra Melenčuk kongressi poolt hra riigivanemale tervitusi viis ja kongressil vastuwõetud üldnõudmised teatavaks tegi. Mingisuguseid siduwaid lubadusi hra riigivanem delegatsioonile ei annud. —

Raudteelaste V üleriiklik kongress lõpetas oma ajaliku, üksmeelse ja tagajärjerikka töö 13. III. kell 20⁴⁰ riigihümniga.

Muljeid raudteelaste V-lt üleriiklikult kongressilt.

Mõõdunud üldkongressi oodati raudteelaste peres erilise huwiga: ta pidi selgust tooma, kas keskühing on lagunemas või on lootust, et temast kujuneb raudteelaste kutseliikumise tugev ja teovõimeline keskkoh. Niisuguse küsimuse asetamiseks andsid põhjust läinud

aastal aselleidnud jaamaametnikkude kutseühingu wäljaastumine keskühingust ja Eesti raudteelaste ühingu kujundamine neist raudteelasist, kes peamiselt tee- ja ehitusosakonna teenijate kutseühingust välja astusid. Kahilemata, igasugune killustamine on kahetsemisväär, sest et ta lõputulemusis

jõudude nõrgenemisele viib. Käesoleval juhtumisel oli ta aga mõõdapääsemata. Endise peadirektori V. Reinoki raudteevalituse juhtimisel tekkis niisugune intriigide õhkkond, mis täiesti võimatuks tegi kutseühingutes ja nende keskkoonduuses — keskühingus — normaalse töö ja loomulikkude vahetõrgete kujunemise keskühingu ja raudteevalituse vahel.

Endise peadirektori leitmotiiviks oli: „divide et impera“ — lahuta ja valitse. Alaliselt kestis peadirektoril oma seljataguse kindlustamise püüe ühe ehk teise liigi teenijate eelistamise näol. Sellest püüdest haarati üksikutes kutseühingutes kinni ja kasutati seda peamiselt isiklistes ehk kitsamate ringkondade huvides. Nii mitmedki ühingute eesotsas seisjad, kasutades ühingu silti, parandasid tol ajal oma isikliku seisukorda ja upitasid omi naisi ja sugulasi kohtadele. Vastutasuks selle eest nõuti neilt muidugi, et nad juhiks oma ühingute ja keskühingu tegevust nii, kui see tarvilik peadirektori huvides. Kõige ilmekamalt selles suunas arendas oma tegevust jaamaametnikkude kutseühing. Sõbralikus jutuajamises tunnistas üks jaamaametnikkude kutseühingu tegelasid nende ridade kirjutajale, et nende ühing on keskühingus ainult „kõrge poliitika tegemiseks“. Tema omalt poolt mõistis küll selle nähtuse hukka ja kahjatses väga, et ei suuda seda kõrvaldada. Ühe teise ühingu esindaja rääkis samuti avalikult, et ega siis ühing võitlusega ja õiguse tagaajamisega midagi kätte ei saa. Tuleb osata ülemusele meelepäraline olla ja selle meelepäralisuse saavutamiseks tagant üksi kasutada. Ka olevat rumalus üldistest huvidest rääkida. Olevat küll sellest, kui mõni üksik teenija midagi saab. See isik rändab praegu mööda Tallinna pea- ja Kopli jaama roopaseadjate valveputkasi ümber, külvates jaamateenijate seas umbusaldust keskühingu vastu ja ülistades Reinoki aegu.

Kõige selle tagajärjel muutus keskühing teovõimetuks. Juhatus kriisitamise omas kroonilise iseloomu ja keskühingu täielik lagunemine näis mõõdapääsematu olevat. 1927. aasta kongress tõi aga pöörde. Kongressil ettetoodud paljastuste tagajärjel lahkus keskühingust jaamaametnikkude kutseühing. Samuti jäid keskühingust eemale isikud, kellele keskühing oli vaid abinõuks oma isikliste huvide taotlemisel. Oli veel muidugi palju teisigi äärmiselt halvavalt

keskühingu tegevuse peale mõjuvaid nähtusi, kuid läinud aasta kestvusel on õnnestunud suurte jõupingutuste järele siiski suurem osa neist kõrvaldada, mida tõendas viimasel kongressil juhatus poolt ette kantud aasta tegevuse aruanne. Pearaskustest on üle saadud. Intrigeerimise ja kriisitamise õhkkond on peaaegu haihtunud. Juhatus püsis vahetamata samas koosseisus terve aasta, mida haruldaseks nähtuseks tuleb lugeda. Selle tõttu kuulus mõõdunud aasta tegevus oma tulemuste poolest edurikkamate hulka, mida ka kongress tunnistas, avaldades keskühingu juhatussele tänu sihikindla ja tagajärjerikka töö eest.

Nüüd veidi V kongressi tööst.

Rahuliku ja püsiva töö meeololu näis algusest peale kongressi valdavat. Juhatus valimine sündis ilma mingisuguste õõrumisteta. Küsimusi arutati asjalikult. Oli kartus — kas suudavad vedurijuhtide ja mõõdunud aastal tekkinud veduriteenijate kutseühingud ühise keele leida. Selgus, et kartus oli asjata ja sõbralik koostööamine on võimalik. Keskühingu juhatus poolt päevakorra küsimuste kohta väljatõotatud ettepanekud võeti peaaegu ilma muudatusteta vastu. Üldiselt võib konstateerida, et kongressil valitses haruldane üksmeel. Kahtlemata oli see üksmeelsus suurel määral tingitud sellest aasta tagasi keskühingu ridades aset leidnud differentseerumisest, mille tagajärjel keskühingu tegevust halvavad ja takistavad jõud välja langesid ja ka kongressil puudusid. Samuti avaldas kongressi meeolule head mõju praeguse raudteevalituse peadirektori otskohene ja heatahtlik suhtumine küsimusis, millede lahendamise raudteelastele eriti muret teeb.

Mis tulevik toob, on raske ennustada. Kuid keskühingu juhatus teotulemused ja kongress näitasid selgesti, et keskühing võib teovõimeline olla ja raudteelaste kutse-liikumise tugevaks keskkohaks muutuda. Praegu on selleks kõik eeldused olemas. Sellepärast, tõmmake kaasa kõik raudteelased, kui teie tahate tõsiselt oma olukorda parandada. Teie eneste elulised huvid nõuavad seda, et teie kõik tugeva müürina keskühingu ümber koonduks. Ka neile ühinguile ja isikuile, kes keskühingust lahkusid, olgu keskühingu ukseid tagasitulemiseks alati lahti.

Tuleks seada ainult tingimuseks, et tagasi-tulijad isikliste ja üksikute kitsaste kildkondade huvide eelistamisest üldsuse huvidele loobuks, asudes ausale üksmeelsele üldiste

huvide kaitsmisele. Keskühingu hüüdsõnaks olgu: üks kõikide eest ja kõik ühe eest!

Kongressi liige.

Põhjustest, miks jaamaülemad raudteelaste keskühingust välja astusid.

See oli aastal 1926. Üldine mürgitatud õhkkond ähvardas lämmatada. Igalpool olid intriigid, üksikute kahtlustamine. Tuli kongress. Mõningail tegelasil tekkis mõte, teha kongressil ettepanek keskühingu liitumise kohta riigi- ja omavalitsusteenijate keskkliiduga. Ettepaneku vastuvõtmine pidi tingimata keskühingu viima vabamale teele. Kuid lootusi ettepaneku õnnelikuks läbiviimiseks näis vähe olevat. Kongressil aga selgus, et alamteenijate rühmitused liitumist pooldavad. Ägedate vastastena osutusid jaamaülemad. Seisukorra päästis kontori-ametnikkude kutseühingu esitaja Kuulberg, kes ettepaneku salajast hääletamist nõudis. Pärast ettepaneku otsustamist jaatavalt seati ülesse kandidaadid valimiseks keskkliitu. Jaamaülemad deklareerisid, et kuigi nad liitumise vastu on, võtavad nad valimistest osa ja seadsid ülesse Müllerhofi kandidatuuri. Valimistel kukkus Müllerhof läbi. Siitpeale algas jaamaülemate püüe keskühingust eemale jääda. Nende ees seisis dilemma: loobuda ainult jaamaülemate huvide kaitsmisest ja asuda ka teiste oma ühingu liigete huvide kaitsmisele, või astuda keskühingust välja. Nii kui hiljem selgus, valisid nad viimase tee. Ja kui nad väljaastumisega viivitasid, siis just ikka rohkem hoogu võtva palgavõitluse pärast. Siin katsusid nad veel seisukorda päästa, s. o. omi palkasid võimalikult kõrgele kruvida. Keskühing juhtis tähelepanu sellele ebanormaalsele seisukorrale, mis tekiks siis, kui jaamaülemate palgad liiga kõrgele kruvitakse, kuna teiste teenijate, näiteks jaamaülemate abide, palgad liiga kaugele maha jääks. Abide kohta toodi aga just jaamaametnikkude kutseühingu esitaja poolt siis ette, et nad olevat alles noored mehed ja rändav element. Nende vastutus algavat punase mütsi pähepanemisega ja lõppevat selle mahavõtmisega. Kõik vastutus ja teenistuse raskus langevat jaamaülemate peale. Ja kui jaamaülemate ja abide palgade vahe liig väikeseks muutub, siis ei tahtvat keegi jaamaülemaks saada. Ka

tolleaegse peadirektori Reinoki tähelepanu juhiti jaamaülemate abide liig madalatele palkadele. Ta lubas need parandada, avaldades imestust, miks Reimann ei ole nende parandamiseks katset teinud. Kui aga raudteevalitsuses üldist koosolekut peeti, kus Reinok silmakirjaks instseneeris teenijate esinduse osavõttu õiglase palgaredeli kokkuseadmises, siis näis, et Reinok oli juba kellegi poolt „pehmeks“ tehtud ja kõik lubadused olid unustatud. Üldiselt oli Reinokil ühe ehk teise liigi teenijate palgade parandamiseks või mitteparandamiseks ainult üks põhjendus ja nimelt: „ma pooldan“ ehk „ma ei poolda“. Ja kelle palgade parandamist „pooldada“ või „mitte pooldada“ oli talle juba ennemalt pähe suggereeritud. Kavatsesid palganormid rändasid riigikogusse ja võeti sõelumisele erilises palgakomisjonis. Ka riigiteenijate esitus kutsuti riigiteenijate keskkliidu kaudu komisjoni töödest osa võtma. Selle asemel, et üksmeelselt kõigi teenijate nõudmisi toetada, andsid jaamaülemad tol ajal riigiteenijate esitusele noahoobi tagant selga, saates vabariigi valitsusele ja kõikidele riigikogu rühmadele märgukirja, kus riigiteenijate esitus kõige häbematumal kombel maha tehti. Mis sundis jaamaülemaid märgukirjaga esinema? Nähtavasti tahtmine kõrvaldada riigiteenijate esitust riigikogu komisjonist selleks, et oleks neil, jaamaülematel, omi soove kergem olnud läbi viia ja ühtlasi ka peadirektoril vabam olnud oma „pooldamise“ või „mittepooldamise“ põhimõtet käsitada raudteelaste suhtes. See aga ei õnnestunud, kuid Reinoki seisukord muutus ikka ja ikka kõikumavaks. Hakkasid puhuma vabamad tuuled. 1927 a. kongressil paljastati jaamaülemate kahjulik tegevus ja mõisteti kogu kongressi poolt hukka. Jaamaülemate kutseühingul ei jäänud muud, kui keskühingust lahkuda. Need on jaamaülemate kutseühingu keskühingust lahkumise tõsised põhjused. Kõik laulud poliitiliste voolude kohta,

mis nagu valitseks keskühingus, on sihilik vale ja püüe väljaastumise tõsiseid põhjusi oma ühingu liikmete ees maha salata. Seda kinnitas ka käesoleval kuul V kongressil üksmeelselt vastuvõetud resolutsioon jaamaametnikkude kutseühingu keskühigust lahukumise põhjuste kohta.

Härrad jaamaülemad, kes teie a ja o jaamaametnikkude kutseühingus olete, lubage teile veel ükskord avalikult tõtt öelda: kui teie taktika, eriti aga teie esitaja taktika keskühingus oleks teistsugune olnud, kui ta

oli, siis oleks teie abide palgad 1000 kuni 1500 marga võrra kõrgemad olnud kui nad praegu on. Ka veiksimate jaamade ülemate palgad oleks paremad olnud kui nad praegu on. Öieti tähendas teie ühingu liige, kadunud Johanson, mõõdnud aasta kongressil, et kui jaamaametnikkude kutseühing midagi on teinud, siis ainult jaamaülemate heaks. Järelikult olete teie täiesti unustanud, et teie ühingusse ka veel teised teenijad kuuluvad.

Erapooletu raudteelane.

Riigiteenijate üldkoosolek „Estonia“s.

15. veebruaril s.a. oli „Estonia“ kontsertsaali kokku kutsutud riigiteenijate üldkoosolek riigiteenijaisse puutuwate põnewamate päewaküsimuste kohta seisukoha võtmiseks. Koosoleku, mille korraldajaks oli riigija omav. teenijate keskkliit, avas lühikese sissejuhatava kõnega keskkliidu esimees hra V. Laak. Koosolekut juhatas hra. A. Lepp. Refereerisid keskkliidu juhatus liikmed. Koos oli riigiteenijaid umbes kahe tuhande ümber.

Wõeti vastu järgmised resolutsioonid:

Tallinna riigiteenijate ühine koosolek, ära kuulates riigi- ja omavalitsusteenijate keskkliidu informatsiooni riigiteenijate palgaküsimuse asjas, otsustas järgmist:

1) Teenistusvanuse lisatasu tuleb maksma hakata kõigile riigiteenijatele Eesti riigi teenistuses olemise aja eest 1928. a. 1. aprillist alates järgmiselt:

XXII–XI palgaastmeni iga kolmeaastase teenistuse eest à 5% palgast, üldse viis korda.

X–VII palgaastmeni iga kolmeaastase teenistuse eest à 5% palgast, üldse kolm korda.

VI–I palgaastmeni iga kolmeaastase teenistuse eest à 5% palgast, üldse kaks korda.

Nimetatud vajaduse teostamiseks peab vapariigi valitsus esinema riigikogu ees ette-

panekuga 1928/29 a. riigi eelarve eelnõusse tarviliku summa sissevõtmiseks.

2) Perekonnaabiraha normid tulevad üle riigi ühtlustada ja suurendada 10 kr. peale kuus, arvates 1928. a. 1. aprillist, milleks samuti 1928/29 a. riigi eelarve eelnõus vajalised summad peab ette nägema.

3) 1927/28 eelarve aastal saamata jäänud teenistusvanuse tasu arvel peab riigiteenijatele maksma enne 1928 a. 1. aprilli ühekordset toetust à 50 krooni igale riigikassast palka saajale, milleks summad tulevad ette näha riigi 1927/28 a. kolmandas lisaelarves.

4) Riigiteenijate palgaredelile paigutamine tuleb koosseisude seaduse muutmisel veel kord revideerida ja riigiteenijate organisatsioonide poolt praeguses palgaredelis näidatud puudused kõrvaldada.

Tallinna riigiteenijate ühine koosolek, ära kuulates riigi- ja omavalitsusteenijate keskkliidu juhatus informatsiooni riigiteenijate õigusliku seisukorra asjas, otsustas:

1) Jäada äraootavale seisukohale kavatsitava uue distsiplinaarseaduse suhtes.

2) Nõuda praeguse otstarbekohase arstiabi andmise korra edaspidiseks maksmajätmist.

3) Nõuda riigiteenistuse- ja koosseisude seadustes ette nähtud riigiteenijate liigitamise ärajätmist ametnikkudeks, vabapalgalisteks ja ülemääralisteks.

Jga riigiteenija kohus on oma

häälekandjat „SIDE“t

kaastöö ja tellimistega toetada!

Enne-posti-kongressi aegseid vahelugemisi.

§ 1.

Mia tahtsi joba ammude deile „Side“ härrä kirjote. Noo es saa aiga. Eide mait wiias mint ikke seda traadiood kuulma. Tiit jo esi küll — kun nee isanda kõneleva ja Neti tädi rõkas.

Ka uursi ma hoolege noid keskjõhanduse ja Narwa ning Tartu miiste kirjo ja kombimente, mis na tõinetõisele pilsiwie.

Nüüd saatsi eide wanusetasu tiinma. Wanadus kipus peale ja miust enamp asja ei saa seda tasu kroonutiinistusen wälja teeni. Las eit sikutep ka. Kaua sa ikke tiit ootä, millal na selle ütiskörd maksma panewa. Küll eit ta wälja wiap. Ja eks ta olle kindlamp ka. Ikke oma waiwaga saadu.

Esi tahas nüüd akate kirjanikus. Keelepssmine om mul selge. Ole eluaig margikassan tiinnu ja wene aigu trasnoskas ka käinu. Ja uudiseid saab postiamedist küllalt. Sa muud kui „Side“ weli pane trükki.

Kõige piialt tahas ma nuumi noid kutseühisuse mihi. Nüüd omma na esi puha kiik wagusi ja miul oles paras aig paar sõna wahele paugute. Kui na

esi jälle hakwa õiendeme — siis ei pääse manu.

Mia ei ossa paljo kõnelde. Miu taat mind lobame ei õpet. Mia tas ütelte ainult, et se kaklimine ajalehtin ja nende pika kirjadega ei kõlba mitte kõira hanna alla. Mis see nüüd om — esi kiik tubli mihe nii Gallmanni, Kohwi ja Ömeliku — aga pusklewa kui waenlase. Alle miil päris waadate kui parembad kutseühingu tegelase kisuwa kui abonendi telewoni reilide kallal. Olge ikke mihe ka. Ma waata kui te seal kongressil ka mõtlite nääklema nakata. Ja sia „Side“ ära lase noid enamp ütewergu oma lehen kirjote. Mia ütles seda päris tõselt. Meil küllan om mihe irmus wihatse, et sääratseid tempe tehas ja omawaheliste tüliasja sekka tiritse kiiksugu bulliaade ning Laagi härra wilistamisi.

Sedasi ei massa meil jonni ajada.

Kas te riuga midagi olete kätte saand. Mia ütles...

Oi jessuke, eit tulleb kolinal, nägu rõõmsalt irewil ja poolekuu palk näppe wahel... Praiga ei saa inamp aiga. Tõisen numbrin tõlgitse ma jälle meie kutseühingu parakrahwe.

Nägemiseni.

20. III. 28.

Oi Jeh.

Autasude maksmine postiametkonnas.

Vabariigi 10-da aastapäeva puhul määrati riigi poolt mõningaile teenijaile autasu. Peavalitsuse poolt esildati ministriumidele autasuks ettepanewad teenijad. Postiametkonnas said autasu ühe kuu palga suuruses järgmised isikud: J. Martens, M. Ruubel, O. Lents, Funk, K. Miliam, J. Kones, G. Koljat, M. Elbing, O. Kesk ja Zäro.

Viimses „Side“ nris lugesime hr. Rikandi kirjeldusest mitmed postiametkonnateenijate nimed, kes riigi loomisel suuri teeneid üles näidanud. Ühed organiseerisid asutusi, teised ehitasid sõduritega ühiselt liine, kolmandad parandasid liine lõhknevatate pommide tule all jne. jne. Teenijate arvates oleks pidanud postivalitsus vabariigi 10-da aastapäeva puhul ka neid kangelasi mälestama, kuid kahuks näeme, et seda pole tehtud. Neli esimest

autasusaajat on isikud, kes tulid Venemaalt Eestisse optantidena, siis kui juba riik oli loodud, sõda lõppenud, ja elasime rahu seisukorras.

Katsugu autasu-määrajad enestele ette kujutada, milline tundmus peaks valdama neid teenijaid, kes riigi loomisel Eesti kasuks palju teinud, kes oma elu kaalule pannes võidelnud, kui nad näevad, et juubelpäeval antakse autasusi neile teenijaile, kes Eesti riigi loomiseks pole sõrmegi liigutanud.

Postiteenijate enamuse avalik arvamine ei saa sarnast autasude määramist õiglaseks pidada ja oleks huvitatud teada saada misugustest põhimõtetest autasude määramisel kinni peeti.

Postiteenija.

Esimene lahing.

(Öppur-sõduri märked vabadussõjast.)

Vaikselt peatus rong „V“ jaamas ja veel vaiksemalt ronisid välja vaguneist noored kodumaa pojad. Sõda! — Milline kummaline üleelamine meile, kes me veel mõni kuu tagasi kulutasime koolipinke.

Seadsime end hanerivvi ja lahti läks reis vastu vaenlasele.

Tasa ja uudistades liikusime tundmatuul metsa teil. Kergelt jooksis tuul ja kiskus puielt oksid ning kääbisi kui tarbetuid atribuute. Vaikselt sammusime ja ootasime mil jõuame külla, et saaks puhata ja kinnitada keha.

Ja paistiski küla oma läbilastud katuste ning seintega; mõni minut ja olime kohal. Tasa, ei sõnagi suust, nii istusime kui hiinlased põrandal ja näsisime kes konserve, kes kodust kaasavõetud merehulguseid. Olles sõõnud sirutasime omi väsinuid liikmeid ja peagi täitis võimatuseni musta setu taret rahulik ja ühtlane norin.

Aga mis see on? Maailm mürtsub ja paugub ning imelikku vingumist on kuulda õhus. Kihin, kahin ja uni on kui käega pühitud.

Rüsinal tormasime ukse poole, et näha ja kuulda algavat lahingut. Punased olid vist märganud meie saabumist või oli seda mõni kuri keel neile sosistanud. Mürsk mürsu järgi lendas meie poole, nii mõnigi korsten langes raginal. Aga nüüd sülitasid ka meie rivistunud terastorud ja pilveteni ulatas müra ning kära. Nii kestis see paar tundi.

Saabus laskemoon ja igamees varustas end võimalikult suurema tagavaraga. Vaikunud olid suurtükid ja mõtteis pikutasime jalgega peeneks tallatud põhul. Kell võis näidata järgmise päeva algust kui anti käsk välja tulla ning rivistuda. Veelkord kontrolliti padrunite tagavara ja vaikes õõpimeduses liikusime „O“ mõisa sihis. Teejuhtideks võeti kolm kohalist setut, ja nii siis edasi, paar tundi jalutust enne surma. Kauga, tüütuseni kaua, vedasid meid setud. Juba hakkas koitma. Seal silmasin mõni samm eemal inimjälgesi ning keset seda teed lebavat käsigranaati. Selgus, et setud olid tahtnud mängida meiega haledat nalja. Võtsime siis mehed enda vahele ja et mitte

kära teha, kinkisime neile esialgu elu. Aga juba valendasid puie vahel „O“ mõisa rehi ja laudad, vaenlase asukoht oli paari kilomeetri kaugusel. Viskusime ahelikku ja ootasime. Järsku käis kõrvulukustav raskus, siis teine ja kolmas ning algas veretöö. Liikusime edasi kramplikult hoides käes püsse. Vingusid kuulid ja külvasid surma paremale ja vasemale. Anti käsk laskuda pikali ja lasta ainult käsu peale. Meie aga aetud uudishimust, võib ka olla rumalusest, astusime sirgelt kui märgilaud ja alles siis, kui mõni meist viskles valus, läbi puuritud nikkel parmust, kainenesisime ja iga mees püüdis pugeda kas või ninapidi maasse. Seal kõlas vali käsk ja jookstes, küürus, suundusime järgmisemää poole.

Aga siin mängis saatus nii mõnegi vingergussi, ja oli neid palju, kelle silmad ei näinud enam päikese paitavat valgust . . .

Ärkan. — Pea segane ja valutab. Tundub kui lasuks koorm kive mu peal.

Pikamööda tuleb elu tagasi ja jälle voolab veri soontes. Vaatan ringi. Paar meest on sirutanud end sirgeks ja liikumatult lebavad avasilmil nende tundmatuseni moonutatud laibad. Instinktiivselt laskun põlvili ja vaikselt sosistavad huuled: „Rahu teie põrmule“.

Kuulan ja ootan. Vasaku silmaga ei näi kõik korras olevat ja õlas tundub kibedat valu iga vähemagi liigutuse juures. Seal läheneb jookstes üks mees ja peagi sammun, toetades tema käele, metsa, sidumispunkti. Palju oli mehi seal ees, kõiki neid tundsin, aga nemad mind mitte. Nägu oli mul, nagu selgus, paisunud suureks kui bursui kõht ja riided narmendasid kui viimasel suurlinna aguli pätil.

Siis tuli setu ning koorm värsked invaliide liikus jaama poole parandama vastsaadud muhke ning auke. Haledalt kummardusid puud ja tasa ohkas emakene maa.

Nii lõppes minu esimene lahing.

Alarich.

Kroonika.

Riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu juhatus esitas 5 märtsil vabariigi valitsusele ja rahaministrile järgmise sisuga märgukirja:

„Tagasi tulles oma möödunud aasta 12. detsembri märgukirjale Nr. 102, esilame siinjuures teile lahkeks läbivaatamiseks ja tarviliste järelduste tegemiseks koha-pealsete riigiteenijate üldkoosolekute protokollide ära kirjad.

Nimelt on riigiteenijad kohtadel rahutud ja nõuavad keskliidult mõjuvate abinõude tarvitamisele võtmist riigiteenijate majandusliku olukorra parandamiseks. Eriti hoiab meeli ärevil see asjaolu, et praegune vabariigi valitsus katsetki pole teinud eelmise valitsuse poolt riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidule antud lubaduse täitmiseks — teenistusvanuse tasu ja ühtlustatud perekonnaabiraha normid 1928 a. 1 aprillist maksta panna.

Teenistusvanusetasu ja ühtlustatud ning kõrgendatud perekonnaabiraha asjas teatas keskliit vabariigi valitsusele oma seisukoha eelnimetatud märgukirjaga ja kordab käesolevaga oma tungivat palvet — riigi 1928/29 a. eelarvesse tähendatud vajaduse täitmiseks tarviliste summade sissevõtmise ettepaneku tegemist vabariigi valitsuse poolt.

Appelleerime käesolevaga uuesti vabariigi valitsuse kui hea peremehe poole, kes oma teenijate hädad heatahtlikule kaalumisele peab võtma ja loodame, et vabariigi valitsus riigiteenijaskonna majandusliku olukorra parandamiseks 1928/29 eelarveaastast alates riigikogule tarvilikud ettepanekud teeb.

Tallinna linnateenijate ja -tööliste ühine koosolek.

Tallinna linnateenijate ja -tööliste ühine koosolek peeti priitsimäja saalis 1. veebruaril. Päevakorras olid majanduslikud küsimused. Koosolekust võtsid osa umbes 400 linnateenijat ja -töölist.

Koosoleku juhatajaks valiti A. Matkello ja protokollikirjutajaks A. Kukk.

Referentidena esinesid riigikogu liige E. Eilman, linnavolinik Hiitob ja tööliste vanem J. Lepeniit.

Referaatidele järgnesid läbirääkimised, milledest elavalt osa võeti.

Kinnitati asjaolu, et linnateenijate ja -tööliste majandusline seisukord vajab parandamist, sest praegused palgad ei vasta elukallidusele ning ei ole õiglaselt normeeritud. Tasude määramisel ei ole õigluse mõõdupuust kinni peetud, mispärast tasud mitmes linna-asutuses ja ettevõttes mitmet viisi normeeritud on. Nii saavad näiteks valgustuse ja v.e.muretisemise osakonna mõned kontoriteenijad (raamatupidajad ja

kontorijuhataja) 40–60 krooni (4000–6000 marka) rohkem palka kui samadel töödel ning sama vastutusega teises osakonnas, näiteks tänavraudtee osakonnas, kuna tööaeg laupäeviti tänavraudtee osakonnas ühe tunni võrra pikem on, kui valgustuse ja veemuretisemise osakonnas. Ühed linna-ettevõtte teenijad saavad ettevõtte puhaskasust osa, näiteks linna apteegis, kuna teises ettevõttes seda ei saa.

Ebaõiglane tasude normeerimine väljendub teenijate ja tööliste vahel isegi ühes osakonnas. Näiteks saavad tänavraudtee osakonna ühed teenijad ja töölistes puhaskasust preemiaid, kuna teised seda mitte ei saa. Seal on niisugune seisukord, et kontoris töötavad kvalifitseeritud hariduslike tsensussega teenijad saavad tasu 100 krooni ümber (10.000 marga ümber) kuus, kuna ilma hariduslike tsensuseta töölistes saavad kuni 180 krooni (18.000 marka) kuus tasu.

Ühede osakonna-teenijate palgast arvatakse maha 2% haigekassa maksu ja haiguse esimel kuul tervelt 1/3 osa, kuna teistes osakondades midagi maha ei arvata.

Ettetoodud näiteid arvesse võttes rõhutati koosolekul, et Tallinna linnavalitsusel tuleks Eesri vabariigi 10-dal juubeli aastal teenijate palgaolusid õiglaselt normeerida.

Kõiki neid asjaolusid tähele pannes, võitis koosolek ühel häälel otsuse vastu, milles Tallinna linnavalitsust palutakse linnateenijate ja -tööliste palkasid õiglaselt normeerida ning neid kõrgendada 10–20% võrra ja peale selle teenijate-tööliste määrata ühekordset lisatasu kr. 50 (5000 marka).

Veel otsustati paluda, et linnateenijate ja -tööliste palkadest mahaarvamisi ei tehtaks haiguse puhul.

Tallinna riigi- ja omavalitsusteenijate ühingu peakoosolek.

Ühingu peakoosolek peeti 28. veebruaril Pikal tänaval nr. 42.

Koosolekule oli ilmunud 56 liiget. Koosoleku juhatajaks valiti Aug. Mölder ja protokollikirjutajaks H. Nurk.

Ühingu 1927. a. kassa- ja tegevusaruanne kinnitati. Aruande järele oli möödunud aastal tulusid Mk. 273.375 ja kulusid Mk. 202.850. Seega ülejääk Mk. 70.525. Ülejäägist arvati peakoosoleku otsuse järele Mk. 40.000 tagavarakapitaliks. Ühingu üldine varanduse seis 1. jaanuaril 1928. a. Kr. 2338,38 Ühingul oli möödunud aastal 1302 liiget.

Ühingu 1928. a. eelarve kinnitati peakoosoleku poolt Kr. 2000 tasakaalusfatult.

Ühingu juhatusliigeteks valiti F. Kari, H. Nurk, E. Valder, A. Villater ja F. Tekmann (kõik endised). Riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu saadikutekogu liigeteks valiti: F. Kari, H. Nurk, E. Valder, A. Mölder ja Voites.

Välismailt.

Nõukogude Venemaal peeti augustis l. a. Nõukogude Liidu kuseühisuste tariifi- ja majanduskongress. Riigi ettevõtetes teenijate kohta võeti vastu järgmised otsused:

Riigi ettevõtete jaoks määrati kollektiivlepingute maksuse algus kindlaks 1. jaanuari peale, mitte aga majandusaasta algusest (1. oktoober), nagu seda seni praktiseeriti. Lepingud sõlmitakse üheks aastaks. Arvete lihtsustamiseks tunnustati tarvilikuks tööliste kuupalkadest üle minna päeva- ja tunnisadele. Edasi otsustati ühe tariifiklassi (palkade jaotuskava tööliste kvalifikatsiooni järele) asemel ettevõtetes välja töötada neli eritariifiklassi, nimelt eraldi tööliste, inseneride ja tehnilise personali, ametnikkude (administratiiv- ja kontrollpersonali) ning õpilaste jaoks. Tööliste palgaklass ei tohi sisaldada üle 8 astme, administratiiv- ja tehnilise personali klassid — üle 16 astme. Tööliste palgaklassi alama ja ülema astme vahe võib olla äärmiselt 1 : 3 (praegu on see suhe vormiliselt 1 : 4, tegelikult aga on vahe veel palju suurem), inseneride ja tehnikerite klassis — 1 : 4. Kongress pooldas riigiettevõtetes teenijate tasu sellast korraldamist ja läbiviimist täies ulatuses. Neis otsustes võib silmata teatud püüet kutselise ametkonna väljakujundamiseks.

Üleskute posti- telegraafi- ja telefoniteenijatele esperantistidele.

Rahvusvahelise esperantistilise posti- telegraafi- telefoniteenijate liidu juhatus, mille asukoht Pariisis, soovib koguda kõigi esp. keelt oskajate p. f. i.- teenijate nimesid ja aadresse, mida palutakse teatada kas lähendatud liidu häälekandja toimetajale: P. Filliâtre, 54, Rue Custine, Paris 18, ehk liidu Eesti esitajale: J. Vahikeri'le, Tallinn, Peapostkontor. Nimesid ja aadressid olgu kirjutatud võimalikult selgelt, juure lisades ka teenistuskohat ja amet.

Leedu posti- telegraafi- ja telefoniteenijate kuupalgad.

Postivalitsuse peadirektor	900 liitti
Väljaspool klassi oleva postkontori ülem	600 „
I klassi p.-kontori ülem ja Kaunase telefonivõrgu ülem	450 „
Väljaspool klassi oleva kontori vanem ametnik, vanem mehaanik, III klassi kontori ülem, I klassi kontori ülema abi	380 „
I järgu ametnik, mehaanik, IV klassi kontori ülem, II klassi kontori ülema abi	340 „
II järgu ametnik, noorem mehaanik, V klassi kontori ülem	300 „
II järgu ametnik, tehnik, VI klassi kontori ülem	280 „
IV „ „ noorem telefonist, noorem tehnik, VII kl. kontori ülem	240 „
V järgu ametnik, I järgu telefonist, kirjakandjate vanem	200 „

VI järgu ametnik, II järgu telefonist 180 „
Kirja ja telegrammi kandjad, montöörid . 160—170 „
Vahid, koristajad 150 „

Kõik riigiteenijad saavad peale iga kolme aastase teenistuse 10% lisatasu, kui ameti kõrgendust pole saadud. Lapse pealt maksetakse kuni 14 a. vanuseni 20 liitti kuus. Jõuluks ja ülestõusmise pühiks maksetakse kumbagil korral poolekuu palk. Peale palga on kirjakandjail, telegrammi kandjail ja töölistel prii vormiriie.

Elutarbainete hinnad (teated 3000 hingelisest avalist):

Leib 65—70 senti kg, sai 1 liit. 50 senti kg, või 5—7 liitti kg, pekk 5—6 liitti kg, suhkur 2—2,50 liitti kg, kartulid 10—12 senti kg, piim 50—60 senti toop, kingad 30—50 liitti paar, saapad 50—80 liitti paar, ülikond 100—300 liitti.

1926. aastast peale on Leedus maksev uus pensioniseadus, mille järele iga teenija maksab pensioni maksu 6% (?) palgast. 25 aastase teenistuse järel makstakse pensioni 60% ja 35 a. teenistuse järel 75% viimasest palgast. „La Interligito“

* * *

Itaalias läheb postiasjandus ikka rohkem ja rohkem eraisikute kätte. Nii on alla 20 kg raskuste postisaadetiste edasitoimetamine ekspeditsioonäride kätte antud, ka telefon on eraisikute käes. Selle süsteemi kaitseks tähendas üks Itaalia kõrgem postiametnik, et juba hallis minevikus olla postivedu eraisikute käes olnud, näiteks toimetanud aadelisocst isikud mitte ainult pakside ja kirjade, vaid ka isikute vedu.

Tshehhoslovakkias on 302.875 riigiteenijat, nendest 33.602 possi-telegraafi-telefoniteenijad — riigiametnikud ja 15.000 vabapaldalised.

24 augustil k. a. pühitsesid Ameerika postiteenijad 15 aastast juubelit 1902 a. 31. I. president Roseveldi poolt väljaantud teenistusseaduse muutmise puhul. Selle seaduse põhjal oli ametnikudel keelatud palgade tõstmiseks ja oma huvide kaitseks isiklikult ehk oma organisatsioonide kaudu samme astuda. 24 augustil 1912. a. muudeti see seadus senaator Lafolletti ja Lloyd'i algatusel.

5—6. IX. 27 peeti Ameerikas postiteenijate 15-nes aastakoosolek.

* * *

(Rasvusv. Postiteated Nr. 1)

Austrias moodustati komisjon prof. Herrmanni 25 a. surmapäeva puhul tema hauale mälestussamba püstitamiseks. Prof. Herrmanni loetakse postikaardi leidjaks.

19-nes üleilmiline esperanto-kongressi puhul laskis Danzigi vabalinna postivalitsus välja 10. ja 20. pennil. esperanto-postikaardid.